

RAAD VAN DE WATERSTAAT
COMMISSIE VOOR ONTGRONDINGEN

Secretariaat: Koningskade 4, 's-Gravenhage
Kamer 1606, tel. 070 - 26 22 71
Postadres: Postbus 20906
2500 EX 's-Gravenhage

R 134/86
BCO 888-7

's-Gravenhage, 25 augustus 1986

AAN

de Raad van de Waterstaat.

Onderwerp:

Beroepschrift van Projektmaatschappij
Sanderse B.V. te Culemborg tegen het
weigeren van vergunning voor een ont-
grondig in de gemeente Culemborg.

De Commissie voor Ontgrondingen heeft zich beraden over het door Projektmaatschappij Sanderse B.V. te Culemborg ingestelde beroep tegen het besluit van gedeputeerde staten van Gelderland dd. 18 mei 1983, nr. LL 77-874/1-LL 527, waarbij vergunning werd geweigerd tot het ontgronden van een gedeelte van de percelen, kadastraal bekend gemeente Culemborg, sectie A, nrs. 179 en 189.

Bij brief van 28 augustus 1985, nr. RRO 32147, verzocht de Minister van Verkeer en Waterstaat hieromtrent het advies van Uw Raad.

De Commissie brengt ter zake het volgende onder Uw aandacht.

I. Inleiding.

Bij brief van 15 augustus 1977 richtte Projektmaatschappij Sanderse B.V. te Culemborg zich tot gedeputeerde staten van Gelderland met het verzoek haar een aanvullende vergunning te verlenen tot het ontgronden van een gedeelte van de percelen, kadastraal bekend gemeente Culemborg, sectie A, nrs. 179 en 189. Het te ontgronden terreingedeelte bestaat een oppervlakte van ca. 12,5 ha en behoort in eigendom toe aan B.V. Beleggingsmaatschappij Sidney te Edam.

Het doel van de voorgenomen ontgroning is een aanvullende zandwinning in de zgn. "Redichemse Waard" te Culemborg. Het te ontgronden terreingedeelte betreft een waterplas met een oppervlakte van, volgens de vergunningaanvraag, ca. 12,5 ha. De ontgroning zal plaatsvinden tot een diepte van 40 m beneden de gemiddelde hoogteligging van het omliggende terrein. Van hetgeen overigens in de vergunningaanvraag wordt aangevoerd behoeft het volgende hier vermelding.

Bij beschikking nr. 3821/24-1208 van 26 februari 1969 is door G.S. aan de B.V.Sidney vergunning verleend voor het ontgronden van de Redichemse Waard onder Culemborg.

Op 6 februari 1976 is ingevolge art. 30 van de Ontgrondingenwet een nieuwe vergunningsaanvraag ingediend welke is uitgebreid met het verzoek voor het maken van een nieuwe toegangseuil.

Onder I-2 van de vigerende vergunning is bepaald, dat de uiteindelijke bodemhoogte niet lager dan 10 m-m.r=7.75-NAP mag liggen. De toegestane ontgrondingsdiepte is 20 m-m.v=±15.25-NAP.

Thans is aanvraagster in onderhandeling over de aanvoer van specie voor het aanvullen tot de geëiste hoogte of hoger opdat de uiteindelijke waterdiepte aantrekkelijk wordt voor de eindbestemming, t.w. waterrecreatie. Dit aanvullen zal starten in het voorjaar van 1978, ten eerste door het sluiten van de huidige toegangseuil.

Het noodzakelijke overleg met de Rijkswaterstaat is reeds geopend.

Recente boringen hebben uitgewezen, dat tot 40 m-m.v goed winbare hoeveelheden metsel- en ophoogzand aanwezig zijn. In het kader van de grote zandtekorten in de huidige en toekomstige tijd geeft aanvraagster G.S. in overweging haar vergunning te verlenen voor het winnen van deze specie alvorens over te gaan tot het onherroepelijk afsluiten van de genoemde lagen.

Moge de volgende punten tot nadere informatie dienen:

1. Indien de nu gevraagde ontgroning kan worden uitgevoerd in combinatie met de in het voorjaar te starten aanvulling kan de ontgroning volledig worden benut en einde 1979 zijn voltooid.
2. De nu gemaakte en nog te maken oeverlijn t.b.v. de vigerende vergunning blijft ongeroerd.
3. Bij het onderhavige plan is de stabiliteit van de bandijk en van de zomerkade gewaarborgd door een helling van minimaal 1 : 5 (art.I-7a huidige vergunning) en 1 : 4. De huidige taluds tot 20 m-m.v staan deze helling toe.
4. Het kwelbezwaar kan voorkomen worden indien de ontgroning "achter de hand" wordt gevuld.
5. Inclusief de nu aangevraagde ontgroning kan het peil van 7.75m-NAP, uitgaande van het onder 1. gestelde, in 1981 bereikt zijn.

Gedeputeerde staten hebben de vergunningaanvraag aan een aantal instellingen om commentaar toegezonden.

Daarbij bleek de gevraagde ontgroning de instemming te hebben van, c.q. geen bezwaar te ontmoeten bij:

- De Plaatselijke Commissie voor Ruilverkaveling Het Polderdistrict Lek en Linge.
- B&W van de gemeente Culemborg (mits aan een vijftal voorwaarden wordt voldaan).
- Het Landbouwschap, Geweste Raad voor Gelderland.
- De HID voor de Landinrichting in de provincie Gelderland (mits aan een tweetal voorwaarden wordt voldaan).

Bezwaren werden aangevoerd door:

- Het Recreatieschap Nederrijn-Lek-Waal.
- De HID van de Rijkswaterstaat, directie Bovenrivieren.

Naar aanleiding van de terzisielegging van de aanvraag zijn bezwaren ingebracht door:

- P. van den Dool te Culemborg.
- De Werkgroep voor Natuurbehoud en Milieubeheer "Noordwest-Betuwe".

Bij besluit van 18 mei 1983, nr. LL 77-874/1-LL 527 (verzonden 30 mei 1983) weigerden gedeputeerde staten de vergunning voor de ontgroning als omschreven in de aanvraag.

Van de daaraan ten grondslag liggende overwegingen van het College zijn de volgende hier van belang.

Bij besluiten van G.S. dd. 19 januari 1955, nr. 2383/575-1107, laatstelijk gewijzigd dd. 19 februari 1958, nr. 5108/34-1110, en dd. 26 februari 1969, nr. 3821/24-1208, is vergunning verleend tot het diep ontgronden van de percelen nrs. 179 en 189.

De huidige aanvraag heeft betrekking op het verder uitdiepen, tot 40 m beneden het maaiveld, van een ca. 12,5 ha groot gedeelte van de bestaande ontzandingsplas.

Volgens de aanvraag kan daarmee 1,2 miljoen m³ ophoogzand worden gewonnen. Direct volgend op de zandwinning zal de plas weer aangevuld worden met niet verontreinigd zand, grond en puin tot een niveau van 7,75 m - NAP, conform de vigerende vergunning.

Blijkens de berichten bestaat in het algemeen geen bezwaar tegen het tijdelijk dieper ontgraven en vervolgens weer aanstorten met puin.

Echter grote bezwaren bestaan tegen de lange duur van de definitieve afwerking van de plas.

Het is zeer twijfelachtig of ooit over dergelijke omvangrijke hoeveelheden aanvulmateriaal in de vorm van schoonpuin in een korte periode kan worden beschikt.

Steeds meer bruikbaar materiaal uit bouw- en sloopafval wordt immers op enige wijze hergebruikt.

Aanvulling met "vuil" puin moet ontoelaatbaar worden geacht.

Derhalve kan aan de eis van een spoedige afwerking van de plas niet worden voldaan.

Overigens is voor het storten van afval in oppervlaktewater een vergunning ingevolge de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren vereist.

Daarnaast dienen op grond van het uit de Afvalstoffenwet voortvloeiende afvalstoffenplan de uit het samenwerkingsgebied Geldermalsen, waarvan de gemeente Culemborg deel uitmaakt, afkomstige afvalstoffen te worden verwerkt op de stortplaats te Geldermalsen zodat storting van afval uit de regio in de plas uit dien hoofde al niet mogelijk is.

In de bezwaarschriften wordt gewezen op het belang van een spoedige afwerking van de ontgronding voor de recreatie en voor natuur en landschap. Gezien het feit, dat de diepere ontzanding grotendeels samenvalt met het reeds tot 30 m diep te ontzanden gedeelte, zal de aanwezige hoeveelheid zand aanzienlijk geringer zijn dan 1,2 miljoen m³.

Het winnen van zand tot een diepte van 40 m zonder wederaanvulling met andere materialen stuit op bezwaren van rivierkundige aard.

Daarnaast komt de stabiliteit van de oevers van de plas in gevaar.

De belangen van recreatie en natuur en landschap vereisen een spoedige en definitieve afwerking van de waterplas.

Het zandwinningsbelang kan niet zo zwaarwegend worden geacht, dat daarom de gevraagde vergunning, al dan niet onder voorwaarde van gedeeltelijke wederaanvulling, zou moeten worden verleend.

II. De tegen het besluit in beroep aangevoerde bezwaren.

Bij brief van 23 juni 1983 stelde Mr. Ing. W. Postma te Brunssum, namens de Projektmaatschappij Sanderse B.V. te Culemborg, tegen het besluit van gedeputeerde staten beroep in op de Kroon. Van hetgeen in beroep wordt aangevoerd behoeft het volgende hier vermelding.

I. Algemeen.

De ontzanding in de Redichemse Waard is een oude, diepe ontzanding in een scherpe binnenbocht van de rivier de Lek. In nauw overleg tussen de Gemeente Culemborg, de Rijkswaterstaat directie Bovenrivieren en appellante (tevens vertegenwoordigend Sidney B.V.), is het inmiddels door de Gemeenteraad goedgekeurde bestemmingsplan Redichemse Waard opgesteld. Naar informatie van de Gemeente is de goedkeuring van Gedeputeerde Staten van Gelderland op korte termijn te verwachten.

Conform het plan zal na volledige ontzanding van de put -waarbij rekening is gehouden met de thans ter discussie staande verdieping- aanvulling plaatsvinden tot ongeveer 3 meter beneden de normale waterspiegel en tevens een groot schiereiland worden gebouwd. In de voorschriften is de mogelijkheid geopend voor het aanvullen van de ontzanding en het aanleggen van dat schiereiland met afvalmaterialen.

Het plan is in het vooroverleg goedgekeurd door onder andere de Provinciale Planologische Commissie.

II. Aanvulling van de ontzanding.

1. Bij beschikking nr. 5190 d.d. 28 juni 1978 van de Hoofdingenieur-Directeur van de Rijkswaterstaat in directie Bovenrivieren te Arnhem, daartoe gemachtigd door de Minister van Verkeer en Waterstaat, verkreeg appellante vergunning voor het aanvullen van de ontzanding met schoon puin.

Tegen die vergunning heeft het College van gedeputeerde staten geen bezwaren gemaakt.

De vergunning was gevraagd na overeenstemming met de puinleverancier. De aanvoer van het puin zou geschieden met schepen, welke schepen na lossing in de Waard gevuld met zand zouden terugkeren. Dat zand zou voor het overgrote deel afkomstig zijn van de verwachte -doch zoals nu blijkt geweigerde- vergunning tot dieper ontzanden. Na uitputting van de ontzanding zou slechts puin gestort worden en naar behoefte elders zand worden geladen.

Door het uitblijven van de ontzandingsvergunning is door enkel tijdsverloop de vergunning ingevolge de wet verontreiniging oppervlaktewateren geëindigd.

2. Ten onrechte gaat het College er van uit, dat het zeer twijfelachtig is of ooit over dergelijke omvangrijke hoeveelheden aanvulmateriaal in de vorm van schoon puin in een korte periode kan worden beschikt. Het is appellante bekend, dat puin steeds meer wordt hergebruikt, doch uit haar contacten met de leveranciers blijkt, dat aanvulling met schoon puin binnen redelijke termijn kwantitatief nog steeds mogelijk is. Temeer daar de afzet van de puinbrekers stagneert door de recessie in de bouw.

Het aanvullen met "vuil" puin is strijdig met het gevoerde beleid in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en wordt door appellante niet overwogen.

Het College beroept zich verder op strijdigheid met het Afvalstoffenplan. Die stelling treft geen doel. Immers, ingevolge de artikelen 97 en 32 van de Afvalstoffenwet is niet die Wet hier van toepassing, doch de Wet verontreiniging oppervlaktewateren.

Indien het College bedoelt, dat slechts de afvalstoffen uit het samenwerkingsgebied Geldermalsen gebonden zijn aan verwerking op de stortplaats te Geldermalsen, komt het appellante voor, dat het op de weg van Gedeputeerde Staten zou liggen voor het storten van de door appellante bedoelde materialen ontheffing te verlenen van de kennelijk aanwezige voornoemde stortplicht. Enerzijds stemt de Provinciale Planologische Commissie in met de afwerking van de ontzanding als omschreven in het bestemmingsplan, waardoor zij impliciet te kennen geeft in te stemmen met die handelwijze en anderzijds is het doelmatig het stort te Geldermalsen niet met grote hoeveelheden puin te belasten, indien er een alternatief -in casu de Redichemse Waard- aanwezig is.

Verder zal de aanvoer uit de regio Geldermalsen weliswaar van belang zijn, doch door de centrale ligging van de zandput verwacht appellante de grootste aanvoer van elders.

3. Ten onrechte gaat het College van Gedeputeerde Staten er van uit, dat uitsluitend een aanvulling met schoon puin aan de orde is. Weliswaar is in de periode 1977 tot 1979 die gedachte uitgewerkt tot een realiseerbare situatie, doch in de aanvraag wordt slechts gewag gemaakt van "specie voor het aanvullen". Juist om andere mogelijkheden niet uit te sluiten.

Het aanvullen kan ook met andere materialen. Te denken valt aan schone baggerspecie, gedroogde en gerijpte specie afkomstig van de bietencampagne en dergelijke.

4. Waar al een aanverplicht tot 7,75m-N.A.P. bestaat, is het onterecht thans als weigeringsgrond te hanteren, dat niet aan de aanverplichting voldaan kan worden.

III. Termijn van afronding der werkzaamheden.

1. Gelijk uit het vorenstaande reeds moge blijken, wenst ook appellante snel tot een afwerking van de ontzanding te komen, en wel overeenkomstig de richtlijnen van het bestemmingsplan de Redichemse Waard. Zij stelde in haar begeleidend schrijven bij de aanvraag van de ontzandingsvergunning, dat indien in het voorjaar van 1978 begonnen kon worden met de werkzaamheden, reeds in 1981 een peil van 7,75m-N.A.P. bereikt had kunnen worden.

2. Haar beroep op de noodzaak van een snelle afwerking van de ontzanding wordt onterecht door Gedeputeerde Staten aangevoerd. Immers, indien zij adequaat en snel de gevraagde vergunning verleend had, in casu in het voorjaar van 1978, was thans, medio 1983, de gehele ontzanding afgewerkt. Appellante verwijst in dat kader naar de wettelijke plicht van het College om uiterlijk binnen 9 maanden na binnenkomst vande aanvraag haar beslissing te nemen. (art.11 Ontgrondingenweg) Appellante was derhalve met haar aanvraag ruim op tijd om tijdig over de vergunning te beschikken.
3. De mogelijkheid om leveranciers van puin of ander aanvulmateriaal te interesseren, wordt aanmerkelijk vergroot door de koppeling aan de levering van zand, aangezien de vervoerskosten behoorlijk worden verlaagd. Aldus is in 1977 overeenstemming met een puinleverancier verkregen om in drie jaar zowel het zand af te voeren als de ontzanding aan te vullen tot 7.75m-N.A.P. Ook thans acht appellante die mogelijkheid aanwezig.

IV. De relatie met recreatie, natuur en landschap.

Kenmerkend voor het rivierenlandschap is de aanwezigheid van ontzandingen. De aanwezigheid van een zandzuiger wordt door de recreant nauwelijks als storend ervaren. Hetgeen de ervaring in de ontzanding tot op heden leert.

De in de ontzanding voorgestane recreatie dient van extensieve aard te zijn, waardoor de aanwezigheid van een zandzuiger en één of enkele schepen nauwelijks als storend ervaren wordt.

De oever van de put blijft volledig in stand, zodat natuur en landschap niet verder worden aangetast.

Omtent de relatie tussen de afwerkingsduur en dit onderwerp zij verwezen naar het gestelde onder III,2.

V. De hoeveelheid te winnen materiaal.

Bij de bepaling van de hoeveelheid te winnen zand is de aanvraagster uiterst voorzichtig geweest en heeft zij rekening gehouden met de mogelijkheid van gedeeltelijke ontzanding tot 30 meter diepte. Indien al in de praktijk zou blijken, dat niet de verwachte 1,2 miljoen m³ gewonnen kan worden -quod non- kan nog eerder aan de voorwaarde van een snelle afwerking worden voldaan.

VI. De bezwaren van rivierkundige aard.

Onjuist is de stelling, dat ontzanden tot 40 meter diepte zonder aanvulling stuit op bezwaren van rivierkundige aard.

Enerzijds, die aanvulling zal plaatsvinden, en anderzijds, bij de bepaling van de stroomweerstand van de rivierbedding -in casu het nagenoeg enige belang van rivierkundige aard- wordt rekening gehouden met de eerste 8 à 10 meter verlaging van het winterbed. Al hetgeen dieper is dan die maat is niet relevant.

Derhalve bestaat er rivierkundig bezien geen verschil tussen ontzanding van 20 of 40 meter diepte.

VII. De stabiliteit van de oevers.

De stabiliteit van de oevers van de plas komt niet in gevaar. De hellingen, genoemd in de aanvraag, zijn voldoende flauw om inzakken te voorkomen.

Tevens is die situatie tijdelijk, omdat immers zo snel mogelijk wordt aangevuld.

Indien ondanks vorenstaande het College van Gedeputeerde Staten de waarborgen onvoldoende acht, kan zij door nadere voorwaarden te stellen dat vermeende gevaar ondervangen.

Derhalve mag deze overweging niet als weigeringsgrond gelden.

IX. De belangenafweging.

Het College van Gedeputeerde Staten doorkruist haar eigen beleid. Immers, getracht wordt zo doelmatig mogelijk om te springen met grondstoffen. In de toch al diepe ontzanding van de Redichemse Waard zijn waardevolle zandlagen aanwezig op een winbare diepte.

Het College heeft reeds bepaald, dat de ontzanding aangevuld moet worden tot 7,75M-N.A.P. Tevens is de P.P.C. van Gelderland het eens met het afwerkingsplan van de ontzanding conform het bestemmingsplan. Zodra met die werkzaamheden is begonnen, is onherroepelijk de mogelijkheid tot winning van de kostbare onderliggende lagen gepasseerd.

De door het College van Gedeputeerde Staten aangevoerde bezwaren zijn naar appellantes mening onvoldoende van gewicht om het besluit tot weigering van de vergunning tot winning van de toch immer schaarser wordende goede zandlagen te schragen. Temeer daar het College zich baseert op onjuiste, althans onvolledige en onbewezen argumenten.

af Aanleg nieuwe toegangsgeul ontzandingput+

III. Het standpunt van gedeputeerde staten ten aanzien van hergeen in beroep naar voren wordt gebracht.

Gedeputeerde staten van Gelderland hebben de Voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur van de Raad van State, door tussenkomst van de Minister van Verkeer en Waterstaat bij brief dd. 12 juli 1985, nr. LL 1245/5- LL 52i, hun standpunt medegedeeld ten aanzien van hetgeen in beroep wordt aangevoerd.

Het College geeft daarbij in overweging te bevorderen, dat het ingestelde beroep ongegrond wordt verklaard.

Daaraan liggen, voorzover hier van belang, de volgende overwegingen van gedeputeerde staten ten grondslag.

I. Algemeen.

In deze paragraaf wordt verwezen naar het bestemmingsplan De Rodichemse Waard van de gemeente Culemborg. Dit bestemmingsplan is door G.S. bij besluit dd. 20 december 1983, nr. RO3316/5-ROV/G-5202 goedgekeurd. Het bestemmings-

plan is evenwel vanwege een aantal daartegen ingestelde beroepen nog niet onherroepelijk geworden. Het bewuste terrein is in dit bestemmingsplan ten dele aangeduid met de bestemming "water tevens zeilwater" en ten dele met "agrarisch produktiegebied van grote landschappelijke waarde". De laatstvermelde bestemming kan alleen gerealiseerd worden door middel van een algehele aanvulling van het betrokken gedeelte van de waterplas. In de bij het bestemmingsplan behorende voorschriften wordt de aanleg van een schiereiland, welke dan deze bestemming zal moeten krijgen, dan ook mogelijk gemaakt. Voorts wordt met deze voorschriften tevens voorzien in een mogelijke aanvulling van het resterende deel van de waterplas tot een peil van 0 +NAP. Daarnaast is in de ontgrondingsvergunning d.d. 4 juli 1978, nr. 76-502/14-1211LL, onherroepelijk geworden bij Koninklijk besluit d.d. 10 april 1984, nr. 22, een aanvullingsplicht opgelegd tot een peil van 10 m beneden MR, zijnde 7,75 m -NAP, voor slechts het westelijke deel van de waterplas ter grootte van ca. 11 ha.

Bij de goedkeuring van het bestemmingsplan hebben G.S. reeds gesteld, dat het plan geen verplichting inhoudt tot realisering van de bestemming "agrarisch produktiegebied van grote landschappelijke waarde", in casu de aanleg van het schiereiland. Dit geldt tevens voor een aanvulling van het resterende gedeelte van de waterplas tot een peil van 0 m +NAP (ca. 3 m beneden het gemiddelde waterpeil). Het bestemmingsplan geeft in dit verband slechts de ruimtelijke mogelijkheden aan in tegenstelling tot de in de eerdervermelde ontgrondingsvergunning opgenomen verplichting tot aanvulling van een gedeelte van de waterplas tot een peil van 7,75 m -NAP.

11 Aanvulling van de ontzanding

Zoals reeds gesteld is in de ontgrondingsvergunning voor het ca. 11 ha grote westelijke deel van de waterplas bepaald, dat dit plasgedeelte mag worden ontzand tot een diepte van 20 m, maar dient te worden opgeleverd door middel van aanvulling op een peil van 7,75 m -NAP. In een later stadium is door middel van het bestemmingsplan een verdere aanvulling van de gehele waterplas tot een peil van 0 m +NAP mogelijk gemaakt, terwijl een deel ervan via aanvulling weer als landbouwgrond zou kunnen worden opgeleverd. De ingevolge het bestemmingsplan gewenste aanvulling van de waterplas is geen vereiste, slechts een mogelijkheid. De uiteindelijke realisering is mede afhankelijk van het aanbod van geschikt aanvulmateriaal. Wat dit aanbod betreft moet worden geconstateerd dat dit de laatste jaren aanzienlijk is afgenomen. Debet hieraan is onder meer het hergebruik van puin, dat in toenemende mate wordt toegepast. Dit hergebruik wordt van overheidswege sterk bevorderd. Voorts is slechts weinig "schone" baggerspecie voorhanden, welk als aanvulmateriaal zou kunnen dienen. Het voorgaande houdt in dat met grote mate van zekerheid kan worden gesteld, dat het al geruime tijd zal vergen om aan de voormelde in de ontgrondingsvergunning opgenomen aanverplichting te voldoen. De aanvulling van eventuele verdere verdieping van de waterplas tot 40 m beneden het maaiveld zal daarenboven nog eens een dermate grote hoeveelheid geschikt aanvulmateriaal vergen - ruw geschat is hiervoor ca. 500.000 m³ aanvulmateriaal nodig, maar hierover meer bij punt V -, dat de afwerking van de waterplas nog aanzienlijk langer zal gaan duren dan vorenbedoelde in de ontgrondingsvergunning voorgeschreven aanvulling. Dit is voor G.S. niet acceptabel omdat de belangen van recreatie, natuur en landschap en rivierbeheer gebaat zijn bij een zo spoedig mogelijke afwerking van de ontzanding. Voorts voert appellante in haar beroepschrift aan dat de beoogde aanvulling geen relatie heeft met de Afvalstoffenwet. Dit is juist. Voor een aanvulling van de ontzanding als beoogd met de betrokken aanvraag is een vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren vereist. Hieruit volgt dan ook dat de overweging van G.S. daaromtrent in het weigeringsbesluit niet ter zake is. Indien voor een aanvulling van de waterplas een vergunning nodig is en ook is verleend ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren dan wordt aan plaats van herkomst van het aanvulmateriaal geen nadere eisen gesteld. Dit houdt in dat daartoe geschikte materialen zowel van binnen als buiten de betrokken regio kunnen worden gebruikt.

II Aanvulling van de ontzanding

Zoals reeds gesteld is in de ontgrondingsvergunning voor het ca. 11 ha grote westelijke deel van de waterplas bepaald, dat dit plasgedeelte mag worden ontzand tot een diepte van 20 m, maar dient te worden opgeleverd door middel van aanvulling op een peil van 7,75 m -NAP. In een later stadium is door middel van het bestemmingsplan een verdere aanvulling van de gehele waterplas tot een peil van 0 m +NAP mogelijk gemaakt, terwijl een deel ervan via aanvulling weer als landbouwgrond zou kunnen worden opgeleverd. De ingevolge het bestemmingsplan gewenste aanvulling van de waterplas is geen vereiste, slechts een mogelijkheid. De uiteindelijke realisering is mede afhankelijk van het aanbod van geschikt aanvulmateriaal. Wat dit aanbod betreft moet worden geconstateerd dat dit de laatste jaren aanzienlijk is afgenomen. Debet hieraan is onder meer het hergebruik van puin, dat in toenemende mate wordt toegepast. Dit hergebruik wordt van overheidswege sterk bevorderd. Voorts is slechts weinig "schone" baggerspecie voorhanden, welk als aanvulmateriaal zou kunnen dienen. Het voorgaande houdt in dat met grote mate van zekerheid kan worden gesteld, dat het al geruime tijd zal vergen om aan de voormelde in de ontgrondingsvergunning opgenomen aanvulplicht te voldoen. De aanvulling van eventuele verdere verdieping van de waterplas tot 40 m beneden het maaiveld zal daarenboven nog eens een dermate grote hoeveelheid geschikt aanvulmateriaal vergen - ruw geschat is hiervoor ca. 500.000 m³ aanvulmateriaal nodig, maar hierover meer bij punt V -, dat de afwerking van de waterplas nog aanzienlijk langer zal gaan duren dan vorenbedoelde in de ontgrondingsvergunning voorgeschreven aanvulling. Dit is voor G.S. niet acceptabel omdat de belangen van recreatie, natuur en landschap en rivierbeheer gebaat zijn bij een zo spoedig mogelijke afwerking van de ontzanding. Voorts voert appellante in haar beroepschrift aan dat de beoogde aanvulling geen relatie heeft met de Afvalstoffenwet. Dit is juist. Voor een aanvulling van de ontzanding als beoogd met de betrokken aanvraag is een vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren vereist. Hieruit volgt dan ook dat de overweging van G.S. daaromtrent in het weigeringsbesluit niet ter zake is. Indien voor een aanvulling van de waterplas een vergunning nodig is en ook is verleend ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren dan wordt aan plaats van herkomst van het aanvulmateriaal geen nadere eisen gesteld. Dit houdt in dat daartoe geschikte materialen zowel van binnen als buiten de betrokken regio kunnen worden gebruikt.

III Termijn van afronding van de werkzaamheden

Op de gewenste termijn voor de afwerking van de waterplas zijn G.S. bij punt II reeds uitvoerig ingegaan.

Voorts wordt door appellante onder dit punt nog gesproken over een koppeling van zandafvoer en puin-aanvoer. Hierover merken G.S. op dat dit nog maar ten dele opgaat omdat de zandwinning ter plaatse thans nagenoeg geheel is uitgeput (op basis van de ontgrondingsvergunning van 1978).

IV Relatie met recreatie, natuur en landschap

In het gewraakte besluit hebben G.S. gesteld, dat de belangen van recreatie, natuur en landschap een spoedige en definitieve afwerking van de waterplas vereisen. Daarmee is bedoeld, dat zowel aan de zandwinactiviteiten als aan de nog ingevolge de ontgrondingsvergunning van 1978 plaats te vinden aanvulwerkzaamheden zo spoedig mogelijk een eind moet komen, omdat deze een grote druk leggen op het onderhavige gebied. Toestaan van de gevraagde verdieping met daaraan gekoppeld wederaanvulling heeft tot gevolg dat deze druk voor nog langere tijd gehandhaafd blijft.

V De hoeveelheid te winnen specie

De stelling van G.S. in het weigeringsbesluit, dat bij de beoogde verdieping van de waterplas minder dan de bij de aanvraag opgegeven 1,2 miljoen m³ specie zou kunnen worden gewonnen is gebaseerd op het volgende. Het te verdiepen plasgedeelte valt grotendeels samen met dat gedeelte van de plas waar sinds beëindiging van de zandwinactiviteiten een aanzienlijke aanslibbing heeft plaatsgevonden. Bovendien heeft in het verleden plaatselijk in geringe mate storting van baggerspecie plaatsgevonden. Voormelde aanslibbing en storting van baggerspecie hebben tot gevolg gehad dat het oostelijke en centrale deel van de waterplas 7 a 10 m is verontdiept. Verdieping van deze delen van de plas moet dan ook in economisch opzicht als een onhaalbare zaak worden beschouwd. Hierdoor komt slechts het westelijke deel van de waterplas voor eventuele economisch haalbare verdieping in aanmerking, waarbij een aanzienlijke geringere hoeveelheid zand vrijkomt (geschat ca. 500.000 m³) dan de eerdervermelde 1,2 miljoen m³.

III Termijn van afronding van de werkzaamheden

Op de gewenste termijn voor de afwerking van de waterplas zijn G.S. bij punt II reeds uitvoerig ingegaan.

Voorts wordt door appellante onder dit punt nog gesproken over een koppeling van zandafvoer en puin-aanvoer. Hierover merken G.S. op dat dit nog maar ten dele opgaat omdat de zandwinning ter plaatse thans nagenoeg geheel is uitgeput (op basis van de ontgrondingsvergunning van 1978).

IV Relatie met recreatie, natuur en landschap

In het gewraakte besluit hebben G.S. gesteld, dat de belangen van recreatie, natuur en landschap een spoedige en definitieve afwerking van de waterplas vereisen. Daarmee is bedoeld, dat zowel aan de zandwinactiviteiten als aan de nog ingevolge de ontgrondingsvergunning van 1978 plaats te vinden aanvulwerkzaamheden zo spoedig mogelijk een eind moet komen, omdat deze een grote druk leggen op het onderhavige gebied. Toestaan van de gevraagde verdieping met daaraan gekoppeld wederaanvulling heeft tot gevolg dat deze druk voor nog langere tijd gehandhaafd blijft.

V De hoeveelheid te winnen specie

De stelling van G.S. in het weigertingsbesluit, dat bij de beoogde verdieping van de waterplas minder dan de bij de aanvraag opgegeven 1,2 miljoen m³ specie zou kunnen worden gewonnen is gebaseerd op het volgende. Het te verdiepen plasgedeelte valt grotendeels samen met dat gedeelte van de plas waar sinds beëindiging van de zandwinactiviteiten een aanzienlijke aanslibbing heeft plaatsgevonden. Bovendien heeft in het verleden plaatselijk in geringe mate storting van baggerspecie plaatsgevonden. Voormelde aanslibbing en storting van baggerspecie hebben tot gevolg gehad dat het oostelijke en centrale deel van de waterplas 7 à 10 m is verontdiept. Verdieping van deze delen van de plas moet dan ook in economisch opzicht als een onhaalbare zaak worden beschouwd. Hierdoor komt slechts het westelijke deel van de waterplas voor eventuele economisch haalbare verdieping in aanmerking, waarbij een aanzienlijke geringere hoeveelheid zand vrijkomt (geschat ca. 500.000 m³) dan de eerdervermelde 1,2 miljoen m³.

VI De bezwaren van rivierkundige aard

De door appellante in haar beroepschrift aangehaalde stelling is slechts ten dele weergegeven. De stelling van G.S. in het weigeringsbesluit is, dat het winnen van zand tot een diepte van 40 m, zonder wederaanvulling met andere materialen, op bezwaren van rivierkundige aard stuit. Van de zijde van de rivierbeheerder wordt deze stelling onderschreven. Voorts is ook deze van mening dat de betrokken ontzanding zo spoedig mogelijk moet worden afgewerkt.

VII De stabiliteit van de oevers

De in de bestreden beschikking vermelde overweging met betrekking tot de stabiliteit van de oevers moet worden gezien in relatie met de in het vorige punt bedoelde verdieping van de plas zonder dat daarop aanvulling met andere materialen volgt.

VIII De belangenafweging

Appellante stelt hierbij dat G.S. hun eigen beleid doorkruisen, doordat het gewraakte besluit het onmogelijk maakt om waardevolle winbare zandlagen te benutten. Hierover merken G.S. op dat zij op grond van de Ontgrondingenwet een beslissing op een vergunningsaanvraag moeten nemen na afweging van alle bij de ontgroning betrokken belangen. Dit kan inhouden dat waardevolle zandlagen op winbare diepte ongevoerd moeten blijven.

In het onderhavige geval hebben G.S. aan het zandwinningsbelang niet een dusdanig gewicht kunnen toekennen dat deswege de aan andere belangen toe te brengen schade kon worden geaccepteerd.

IV. Beschouwingen van de Commissie.

De betrokken terrein is te vinden op de topografische kaart schaal 1 : 25.000, kaartblad 39 A, 144.30-145.40/442.80-443.40.

Ten aanzien van de planologische aspecten merkt de Commissie op, dat het bestemmingsplan "Redichemse Waard" nog niet onherroepelijk is. In het vigerende bestemmingsplan "Uitbreidingsplan in hoofdzaken" van de gemeente Culemborg heeft het gebied de bestemming "uiterwaard". In het Streekplan Rivierenland heeft het de aanduiding "uiterwaard".

Naar het oordeel van de Commissie dienen voor de beoordeling van het beroep te worden afgewogen:

- de belangen van appellante, tevens aanvraagster van de vergunning;

- de belangen van de grondeigenaresse;
- de behoefte aan de te winnen specie;
- het oever- en rivierbelang;
- de recreatieve aspecten;
- de natuurwetenschappelijke en landschappelijke aspecten.

De belangen van appellante zijn gelegen in de winning van ophoogzand. Dit nader van appellante verkregen informatie blijkt, dat zij de te winnen hoeveelheid ophoogzand thans, evenals G.S., schat op ca. 500.000 m³ en niet - zoals bij de vergunningaanvraag - op 1.200.000 m³.

Naar eigen informatie beschikt appellante thans niet meer over een eigen voorraad ophoogzand. De ontgroning in de Redichense Waard is uitgevoerd voorzover de bestaande ontgrondingsvergunning dat toestaat.

Met de afwerking van de oevers conform de voorwaarden van de bestaande vergunning is een begin gemaakt. De aanvulling van de plas tot een diepte van NAP - 7,75 m is - in afwachting van de beslissing van de Kroon in de onderhavige procedure - uitgesteld.

Gelet op het voorgaande hecht de Commissie gewicht aan het belang van appellante bij de onderhavige ontgroning, temeer daar appellante reeds een contract heeft gesloten voor de levering van 250.000 m³ zand ten behoeve van dijkverzwaring, onder de voorwaarde, dat voor de onderhavige ontgroning vergunning wordt verleend. Het belang van de eigenaresse van de grond is gelegen in de verkoop van de te winnen specie.

De bij de onderhavige ontgroning te winnen hoeveelheid zand is naar het oordeel van de Commissie van belang voor de regionale zandvoorziening. Dit blijkt reeds uit het feit, dat een groot deel van de specie is verkocht onder voorwaarde dat de vergunning alsnog wordt verleend.

Voor wat betreft de natuurwetenschappelijke, landschappelijke en recreatieve belangen merkt de Commissie op, dat deze belangen zich niet verzetten tegen de verdere verdieping van de plas maar tegen de daaruit voortvloeiende verlenging van de periode waarin werkzaamheden in de plas plaatsvinden.

De door deze activiteiten veroorzaakte overlast heeft immers een negatieve invloed op de natuurwetenschappelijke, landschappelijke en recreatieve functie van de plas.

Vanuit rivierkundig oogpunt bestaan in verband met de stabiliteit van de rivieroevers bezwaren tegen de verdieping van de plas wanneer daarna geen wederaanvulling met andere materialen plaatsvindt. Deze bezwaren kunnen niet op andere wijze dan door aanvulling worden ondervangen.

Dit telefonisch van haar verkregen informatie blijkt, dat appellante de zandwinning in de plas binnen een periode van 1 tot 3 jaar wil beëindigen. Ook indien na 3 jaar niet al het zand is gewonnen, zal de exploitatie worden gestopt. Appellante stelt over voldoende aanvulmateriaal te kunnen beschikken om de verder uitgediepte plas op te vullen tot het in de bestaande vergunning voorgescreven peil van NAP - 7.75 m, aangezien de belangstelling bij derden voor het leveren van zowel grote als kleine hoeveelheden aanvulmateriaal zeer groot is. Met enkele belangsteilenden zijn de onderhandelingen volgens appellante reeds in een vergevorderd stadium. Naar haar schatting zal de aanvulling van de plas tot het voorgenomen peil binnen 2 tot maximaal 4 jaar een feit zijn.

G.S. delen deze inschatting niet en hebben daarentegen hun weigeringsbesluit in belangrijke mate doen steunen op de overweging, dat naar hun inzicht sterk betwijfeld moet worden of appellante binnen de door haar voorgenomen termijn wel zal kunnen beschikken over de benodigde hoeveelheid aanvulmateriaal van goede kwaliteit. G.S. vrezen met name ook, dat een en ander zal leiden tot een onaanvaardbare verlenging van de ontgrondingswerkzaamheden in de plas.

De Commissie merkt allereerst op, dat zij door gebrek aan betrouwbare gegevens en door de sterke variatie, die naar het haar voorkomt, in het aanbod van aanvullingsmateriaal kan optreden, bijzonder moeilijk kan beoordelen of appellante op een termijn van enkele jaren daadwerkelijk zal kunnen beschikken over voldoende geschikt aanvullingsmateriaal. Appellante is hierover optimistisch gestemd, maar kan ook niet meer zekerheid verschaffen dan het uitspreken van de verwachting, dat het haar wel zal lukken het aanvulmateriaal te verkrijgen.

De Commissie heeft evenwel een wat minder optimistische verwachting.

Gelet op de huidige situatie op de markt van relatief schoon aanvulmateriaal (schoon puin, slib, zwarte grond e.d.) en het aanbod daarvan alsmede op de voor de aanvulling benodigde grote hoeveelheid materiaal, acht zij de mogelijkheden voor appellante om tijdig te kunnen beschikken over voldoende, kwalitatief geschikt aanvulmateriaal gering. De Commissie deelt op dit punt dan ook de sterke twijfels van G.S. Wat betreft de beschikbaarheid van schoon puin (bouw- en sloopafval) merkt de Commissie overigens nog op, dat mede als gevolg van het daarop gerichte stimuleringsbeleid van de overheid, puin steeds vaker wordt hergebruikt in de (wegen-)bouw sector. De vraag rijst dan ook of het momenteel wel verantwoord is om schoon puin grootschalig te gebruiken als stortmateriaal en of hergebruik van het puin niet voorop dient te staan.

Resumerend merkt de Commissie op, dat de belangen van appellante alsmede van de eigenaresse van de grond gediend zullen zijn met de voorgenomen ontgroning. Voorts moet de ontgroning uit oogpunt van de regionale zandvoorziening van belang worden geacht. Tegen de ontgroning verzetten zich geen zwaarwegende belangen van natuurwetenschappelijke, landschappelijke en recreatieve aard. Deze

Uit telefonisch van haar verkregen informatie blijkt, dat appellante de zandwinning in de plas binnen een periode van 1 tot 3 jaar wil beëindigen. Ook indien na 3 jaar niet al het zand is gewonnen, zal de exploitatie worden gestopt. Appellante stelt over voldoende aanvulmateriaal te kunnen beschikken om de verder uitgediepte plas op te vullen tot het in de bestaande vergunning voorgescreven peil van NAP - 7.75 m, aangezien de belangstelling bij derden voor het leveren van zowel grote als kleine hoeveelheden aanvulmateriaal zeer groot is. Met enkele belangstellenden zijn de onderhandelingen volgens appellante reeds in een vergevorderd stadium. Naar haar schatting zal de aanvulling van de plas tot het voorgenomen peil binnen 2 tot maximaal 4 jaar een feit zijn. G.S. delen deze inschatting niet en hebben daarentegen hun weigeringsbesluit in belangrijke mate doen steunen op de overweging, dat naar hun inzicht sterk betwijfeld moet worden of appellante binnen de door haar voorgenomen termijn wel zal kunnen beschikken over de benodigde hoeveelheid aanvulmateriaal van goede kwaliteit. G.S. vrezen met name ook, dat een en ander zal leiden tot een onaanvaardbare verlenging van de ontgrondingswerkzaamheden in de plas. De Commissie merkt allereerst op, dat zij door gebrek aan betrouwbare gegevens en door de sterke variatie, die naar het haar voorkomt, in het aanbod van aanvullingsmateriaal kan optreden, bijzonder moeilijk kan beoordelen of appellante op een termijn van enkele jaren daadwerkelijk zal kunnen beschikken over voldoende geschikt aanvullingsmateriaal. Appellante is hierover optimistisch gestemd, maar kan ook niet meer zekerheid verschaffen dan het uitspreken van de verwachting, dat het haar wel zal lukken het aanvulmateriaal te verkrijgen. De Commissie heeft evenwel een wat minder optimistische verwachting. Gelet op de huidige situatie op de markt van relatief schoon aanvulmateriaal (schoon puin, slib, zwarte grond e.d.) en het aanbod daarvan alsmede op de voor de aanvulling benodigde grote hoeveelheid materiaal, acht zij de mogelijkheden voor appellante om tijdig te kunnen beschikken over voldoende, kwalitatief geschikt aanvulmateriaal gering. De Commissie deelt op dit punt dan ook de sterke twijfels van G.S. Wat betreft de beschikbaarheid van schoon puin (bouw- en sloopafval) merkt de Commissie overigens nog op, dat mede als gevolg van het daarop gerichte stimuleringsbeleid van de overheid, puin steeds vaker wordt hergebruikt in de (wegen-)bouw sector. De vraag rijst dan ook of het momenteel wel verantwoord is om schoon puin grootschalig te gebruiken als stortmateriaal en of hergebruik van het puin niet voorop dient te staan. Resumerend merkt de Commissie op, dat de belangen van appellante alsmede van de eigenaresse van de grond gediend zullen zijn met de voorgenomen ontgroning. Voorts moet de ontgroning uit oogpunt van de regionale zandvoorziening van belang worden geacht. Tegen de ontgroning verzetten zich geen zwaarwegende belangen van natuurwetenschappelijke, landschappelijke en recreatieve aard. Deze

Aanleg nieuwe toegangsgeul ontzandingsput

belangen zijn enkel tijdelijk in het geding als gevolg van de overlast die met de feitelijke uitvoering van de ontgrondingswerkzaamheden gepaard gaat. Uit rivierkundig oogpunt bestaat in verband met de stabiliteit van de rivieroever bezwaar tegen de verdieping van de plas, tenzij - zoals appellante voornemens is - de plas wordt aangevuld tot een niveau van NAP - 7,75 m.

Op grond van artikel 3, lid 3 van de Ontgrondingenwet kan een ontgrondingsvergunning enkel worden geweigerd op grond van strijd met bij de ontgroning betrokken belangen. Zoals uit het voorgaande blijkt verzetten zich naar het oordeel van de Commissie tegen de ontgroning niet zodanig zwaarwegende belangen, dat op grond daarvan een vergunning zou moeten worden geweigerd. Gelet op het feit, dat de verdieping van de plas gekoppeld is - en uit rivierkundig oogpunt ook moet zijn - aan een wederaanvulling, kan naar haar oordeel echter niet worden voorbijgegaan aan de problematiek van de beschikbaarheid van voldoende geschikt aanvulmateriaal. De Commissie heeft grote twijfels over de beschikbaarheid van dergelijk materiaal in de benodigde hoeveelheid. Zij acht de kans dan ook vrij groot, dat appellante niet in staat zal zijn om te zijner tijd aan haar aanvulverplichtingen te voldoen, hetgeen tot de niet gewenste situatie zou leiden, dat een diepe waterplas na ontgroning achterblijft. In dit verband heeft de Commissie nog de vraag gezien of er wellicht een manier is waarop door appellante meer zekerheid zou kunnen worden geboden over het beschikbaar zijn van aanvulmateriaal. Zij ziet hiertoe echter geen reële mogelijkheden.

Het vorenstaande overwegende heeft de Commissie ertoe gebracht aan haar twijfelen aanzien van de beschikbaarheid van aanvulmateriaal een doorslaggevend gewicht toe te kennen en op grond daarvan is zij van oordeel, dat G.S. terecht de gevraagde vergunning hebben geweigerd. Zij geeft dan ook in overweging het beroep ongegrond te verklaren.

DE COMMISSIE VOOR ONTGRONDINGEN

w.g. L. Hilarides , Voorzitter

w.g. T. van Veen , Secretaris

17 Aanleg status vergoeding ontgrondingspunt